

lovaná obec byla přiznala takové zvláštní přídavky, neboť jen platně projevená vůle samosprávné korporace mohla by založiti jeho právní nárok na ně. Tuto vůli nelze vyvozovati z jmenovacích dekretů žalobcových, v nichž není řeči o tom, že žalobci přiznávají mimořádné příspěvky náležející členům státní policie, nýbrž jeho požitky jsou tam dokonce vypočteny jednotlivě a ony přídavky nejsou mezi nimi uvedeny.

Čís. 15804.

Bylo-li kupiteli (firmě sídlící v cizině) znemožněno zaplacení kupní ceny v efektivních dolarech a vyvinuly-li se devisové poměry ve státě sídla (bydliště) kupitele v době dospělosti plnění tak, že nastala neočekávaně a nepředvídaně právní a tím i hospodářská nejistota, je prodávatel oprávněn odstoupiti od tržové smlouvy.

(Rozh. ze dne 6. února 1937, Rv I 433/35.)

Žalující firma (mající sídlo v Jugoslavii) koupila od žalované firmy (v Československu) zboží, jež mělo býti dodáno podle možnosti k 1. dubnu 1932; zboží mělo býti zaplaceno v dolarech (efektivně). Poněvadž zboží nebylo žalující firmě dodáno, domáhá se tato firma na žalované náhrady škody pro nesplnění smlouvy. Proti žalobě namítla žalovaná, že není povinna plniti, hledíc k předpisu § 1052 obč. zák., poněvadž zatím se hospodářské poměry v Jugoslavii staly nejistými; bylť v Jugoslavii dolar vyloučen z volného obchodu, dluhy se jím nesměly platiti a zahraniční dluhy mohly býti zaplaceny jen složením dinárů na vázaný účet Národní banky jugoslávské, při čemž doložka o placení v cizí měně efektivně byla pokládána za nezávaznou, takže žalovaná neměla jistotu, kdy by vůbec došla zaplacení za dodávky. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc správně, uznal-li, že žalovaná nebyla povinna objednávku splniti. Žalovaná se dovolává podstatné změny poměrů, které tu byly v době smlouvy, a odepřela proto plniti předem zboží bez hotového zaplacení neb aspoň zajištění vzájemného peněžního plnění žalobkynina. V souzeném případě jest věc posuzovati obdobně, jako by mezi stranami hned od počátku byla stanovena rozvazovací podmínka ve smyslu zásady »rebus sic stantibus« tak, že nastane zrušení smlouvy, když podmínka ta nastane. Že tomu tak bylo i v souzeném případě, vychází z toho, že cena tržová za zboží, jež mělo býti žalobkyni do Jugoslavie zasláno, byla sjednána v efektivních amerických dolarech (čl. 336 obch. zák.) a že v době smlouvy byl dovozce (žalobkyně) také s to, hledíc k devisovým předpisům tehdy v Jugoslavii platným, svému závazku dostáti. Podle dobrozdání znalce však od 8. března 1932 Národní banka jugoslávská žád-

ných devis nepovolovala a nastaly poté poměry, které důvodně vzbuzovaly pochybnosti, bude-li si žalobkyně moci v době splatnosti ceny tržové potřebné dolary opatřiti. Dne 28. března 1932 pak byla v Jugoslavii vydáno nařízení, podle něhož pro platy do ciziny bylo zřízeno u Národní banky jugoslávské uzavřené konto pro zahraniční věřitele v dinárech a doložka o placení v efektivní cizí měně byla pokládána za nezávaznou. Podle toho zvěděla žalovaná až v době dodací, že důsledkem vládního opatření Jugoslavie nebude možno žalobkyni v efektivních dolarech smlouvu splniti. Na právním stavu nemění nic, že pak došlo 22. června 1932 ke clearingovému ujednání mezi Jugoslavií a Československem, neboť i pak mohla žalovaná podle dobrozdání znalce dosáhnouti zaplacení v době pěti až šesti měsíců po splatnosti, a to jen v dinarech přepočítaných na československé koruny, nikoli však v efektivních dolarech. Jak podle dobrozdání znalce, tak podle zprávy Národní banky československé bylo vysvětlitelno, že žalovaná koncem března 1932 odmítla plnění smlouvy se zřetelem na nejistotu, obdrželi zaplacení vůbec a po případě kdy, a že tedy po zjištění platebních překážek devisových od smlouvy ustoupila (§ 918 obč. zák.). Dovolací soud pokládá ustoupení to za právně odůvodněné. Tím, co ve sporu zjištěno, bylo nejen žalobkyni znemožněno zaplacení v efektivních dolarech, ale i jinak vyvinuly se poměry devisové v Jugoslavii v době dospělosti plnění žalované tak, že nastala neočekávaně a nepředvídaně právní a tím i hospodářská nejistota. Nebylo lze proto od žalované rozumně žádati, aby dodávala zboží na úvěr do ciziny, když žalobkyně, byvši vyzvána k zajištění svého protiplnění, tak neučinila. Nastal tedy pro žalovanou prodatelku a dodavatelku podobný případ jako v § 1052 obč. zák., když se stane druhý smluvník nejistým. Že bylo žalobkyni znemožněno smluvní plnění výše uvedenými opatřeními vládními, nelze klásti na vrub žalované (srv. též názor vyslovený ve Staubově komentáři k obch. zák. z r. 1936, II. sv., str. 396 p. v. a 397 k čl. 336 obch. zák.). Se zřetelem na to, co uvedeno, netřeba se zabývatí otázkou, zda by žalobkyně nemohla dožadovati plnění již pro nedodržení formálních předpokladů podle podmínek uzávěrky a usancí Pražské bursy pro zboží a cenné papíry.

Čís. 15805.

Nárok nepominutelné dědičky pro zkrácení povinného dílu nepeněžitým darem proti obdarovanému podle § 951 obč. zák. jest uplatňovati pořadem práva.

Šlo-li o darování smíšené s právním jednáním úplatným, lze nárok nepominutelného dědice uspokojiti jen penězi.

(Rozh. ze dne 10. února 1937, R I 1224/36.)

Srv.: Sb. n. s. č. 252, 7912, 5438, 9360, 9578.

Matka sporných stran zemřela, nezanechavši posledního porčení, a jmění, jež zůstavila, mělo cenu 880 Kč. Žalobkyně, opírajíc žalobu o předpis § 951 obč. zák., přednesla, že několik dní před svou smrtí